

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET
ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DÍJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok és közs. előjárónak egészévre 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felolvasó szerkesztő és kiadó: **BETE GH PÁL.**

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. — Bélyegdíj külön 60 fillér. Nyit-tér sora 1 kor. Hirdetés és nyit-tér díja előre fizetendő. — Hirdetéseket e lap részére elfogad minden hirdetői iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BETE GH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok nem adtnak vissza.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt lehetőleg gyorsan intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fönnakadást szenvedjen.

Az újsághirdetési bélyegilleték stb. eltörlése.

A népek modern életében, a midőn a tökéletesített forgalmi eszközök megszüntették a távolságokat, a sajtó nemcsak az alkotmányos jogoknak és egyéni szabadságnak öre és védője s nemcsak a közmiveltésnek fátylahordozója, hanem a népek gazdasági, ipari és kereskedelmi érdekeinek egyik legnevezetesebb tényezője. A hirdetés útján termelő, iparos és kereskedő a legközvetlenebbül és leggyorsabban érintkezhetik a nagyközönséggel. Az újság hirdetési rovata valószínűsíti a nemzet ipari és kereskedelmi életének, a hol mindenki megtalálhatja, a mire szüksége van, tehát érdekeinek előmozdítását és kielégítését. Oly drága volt eddig e nagyjelentőségű tényező, az újsághirdetés, hogy az érdekelt felek nem élhettek vele oly arányban, amint az érdeküknek s az ipar, kereskedelem és a nagyközönség érdekének hasznos és üdvös lett volna. Most főlzabradul a magyar hirdetés is a bélyegnyüge alól s az eredmény bizonyára olyan lesz, mely sokszorososan igazolni fogja Lukács László magyar pénzügyminiszterünk megokoló szavait.

Elismerés és hála illeti az újsághirdetők országos szövetségét is, a mely ezt a fontos ügyet megbolygatta s reá a közfigyelmet felhívta De a főbb hála és elismerés a magyar kormányt illeti, hogy ime megvalósítja a rég óhajtott, nevezetes, új korszakot alkotó reformot.

A következőkben közöljük a törvényjavaslatot s annak indokolását:

Törvényjavaslat

a naptárak, hirdetmények, hírlapi beiktatások, külföldi hírlapok és időszakos lapok bélyegkötelezettségének megszüntetéséről.

1. §. A naptárak bélyegkötelezettsége 1900. évi december hó 31-ikén, a hirdetmények, hírlapi beiktatások, külföldi hírlapok és külföldi időszakos lapok bélyeg-

kötelezettsége ellenben 1900. évi június hó 30-ikán megszűnik; az ezen időpontokig bezárólag esedékessé vált ilyen bélyegilletékek azonban szabályszerűen le- rovardó s el nem engedhetők.

2. §. Az 1900. évre szóló, el nem kelt bélyegzett naptárak után lerótt bélyegilleték, a mennyiben a naptárakat a kiadó az illetékes pénzügyi hivatalhoz 1900. évi december hó 1-éig beszolgáltatja s a mennyiben azokon a használatnak semmi nyoma nem látható, készpénzben visszatérítendő. Más jogcímen az 1900. évre szóló naptárak után lerótt bélyegilleték sem részben, sem egészben vissza nem téríthető.

Az 1901. évre szóló naptárak már az 1900. év folyamala alatt bélyegtelenül kiadhatók és áruba bocsáthatók.

3. §. Jelen törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

Budapesten, 1900. évi márczius hó.

Lukács László s. k.,
m. kir. pénzügyminiszter.

Indokolás:

A naptárak, hirdetmények, hírlapi beiktatások, külföldi hírlapok és külföldi időszakos lapok bélyegkötelezettségét Magyarországra nézve az 1850. évi szeptember hó 6-án kelt császári rendelet léptette életbe s ez a bélyegkötelezettség az 1868. XXXIII., 1869. XVI., 1870. LVIII., 1871. LXIII., 1873. IX., 1875. XVI. és XXV., végül az 1881. XXVI. t.-cz. által fentartva, mostanáig érvényben áll.

Tagadhatatlan, hogy a szóban forgó bélyegilletékek az ezek által terhelt irodalmi s nyomdai termékeknek egy előállítását, mint forgalmát hátrányosan befolyásolják, hogy a kapcsolatos iparágak és kereskedelem fellendülésére benitölög hatnak s a mai változott viszonyok közé már be nem illenek.

Részben ennek tudható be, hogy a hasonló ezimeken alapuló adóztatás ma már minden műveltebb államban el van ejtve s hogy legújabb Ausztriában is a naptári és hírlapi bélyegilletékek megszüntették. A hirdetményi és hírlapi iktatási illeték Ausztriában már régebben eltöröltetett.

Ilyen körülmények között, a midőn a hasonló adóztatás már Európa egyetlen műveltebb államában sem áll fenn, a midőn a felsorolt bélyegilletékek elejtése az államháztartás megzavarását maga után nem vonhatja, nem lehetett elzárkózni a közvélemény egyre sürgetőben felhangzó ama kívánsága elől, hogy a fogyasztási bélyegilletékek elnevezése alatt ismeretes bélyegilletékek — a kártyabélyegilleték kivételével — eltöröltessenek.

Tekintettel továbbá arra, hogy a várható pénzügyi eredmény az ipart és kereskedelmet érintő hátrányokkal, a melyek az illetékek további fentartásából származnak, arányban nem áll, célszerűbbnek mutatkozik ezen bélyegilletékek elejtése, annál is inkább, mert a bélyegjövődék más ágazatainak tényleges pénzügyi ered-

ménye évről-évre emelkedőben lévén, remélhető, hogy különösen azok intenzivebb kihasználása esetleg más irányban való fokozása által a fogyasztási bélyegilletékek eltörlése folytán elmaradó jövedelem pótlást nyere- rend.

Ezeknél fogva a naptárbélyeg elejtését különösen az a körülmény teszi ajánlatossá, hogy ezzel a szolgál- tatással a legszegényebb néposztály van súlyosan ter- helve, mert ennek a néposztálynak a naptár ugyszólván egyedüli olvasmányát képezi s az általa fogyasztott ol- csóbb minőségű naptárak vételárának jelentékeny ré- szét a naptárbélyeg alkotja.

Nem hagyható végül figyelmen kívül az a körülmény sem, hogy a naptárbélyeg megszüntése a nyomdai termékek teljesen szabad terjesztésének megvalósításá- hoz lényegesen hozzájárul.

A naptárbélyeg elejtése továbbá nem fog érezhető hiányt okozni, mert az e czímen 1900. évre előírán- yozott 240.000 korona bruttó bevételt a kezelési költsé- gek is terhelik s így a várható tiszta jövedelem költség- vetésünkben nem tesz jelentékeny számot.

A hirdetési bélyegilleték, a mely a fennálló sza- bályok értelmében darabonként, az iv nagyságához ké- pest 2, illetőleg 4 fillért tesz ki, súlyos teherként ne- hezedik különösen a kisebb iparosok és kereskedőkre, de terhes az a nagyiparosra és kereskedőre is, a meny- nyiben ez a szolgáltatás jóval többet tesz ki, mint ma- gának a hirdetésnek előállítás költségei. Annnyal in- kább érezhető ez a teher, mert Ausztriában a hirdetési bélyeg már régen el van törölve, az osztrák ipar és kereskedelem tehát e tekintetben máris tetemes előny- ben van a fejletlenebb magyar ipar és kereskedelem- mel szemben, a mely előny a fennálló gazdasági kap- csolat folytán lépten-nyomon érezhető. Ha most már figyelembe vesszük azt, hogy a hirdetményi bélyegil- ték czímen várható bevétel — melynek még a kezelési költségek is szem előtt tartandók, — 1900. évre 70.000 koronában van felvéve, ennek az illetékeknek a fentar- tása nem volna indokolható.

A hírlapi beiktatások után járó illeték eltörlését a már felsorolt általános indokokon kívül, ugyancsak az teszi időszerűvé, hogy ez az illeték szintén igen súlyo- san nehezedik az ipar és kereskedelemre, a mennyiben igen költségessé teszi s ez által megnehezíti a hirdeté- sek közzétételét, a melyeknek az ipar és kereskedelem emelésére való kedvező hatását elvitatni nem lehet.

Figyelemreméltó körülmény az is, hogy Ausztriá- ban a hírlapi iktatási illeték már régen meg van szün- tetve s legújabbban ott a hírlapbélyeg is eltöröltetett, a mi az ottani üzleti világot a miénkkel szemben hirdetés dolgában versenyképesebbé teszi.

Pénzügyi eredményét tekintve, a hírlapiktatási ille- ték elejtése nem kicsinyelhető ugyan, a mennyiben e czímen, az 1900. évi költségvetési előirányzatban 460.000 korona szerepel bevételként, ámde ennek s a hirdet- ményi illetékek elejtése által a hazai kereskedelem és

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGZÁJA.

Sombori József a székelyek áldozó- poharáról.

— Közli: Fülei Sz. Lajos. —

(A „Székely-Udvarhely” eredeti tárczája.)

A mult emlékeiért mindig lelkesedtem s a meny- nyiben körülményeim engedték, keresve-kerestem az alkalmat, hogy egy régiséghez jussak. Hiszen nálunk sok helyen még a porszem is századokra kiható emlék. Sajnos, hogy mi a régiségek kultiválásában is soha helyre nem hozható mulasztásokat követtünk el. Jogosan és meghatóan panaszojja el ezt Erdély Régiségei- ben Kővári Kászó. „... A Báthori kenyérme- zeit győzelme emlékeül épült kápolnából szemünk láttára hidat építének. Mi elnéz- tük, idegen ha megkönyezte.”

A régiségek ma — mint, fájdalom, annyi más egyéb — a nemzet pusztuló kincsei lettek. Egyes csa- ládok, községek érdekes irományai szemétdombon pusztulnak el, vagy mázsaszámra kerülnek a szatócok cso- magpapirjai közé. Magyar-Csesztvén egyik nemesi kuria padlásán fedeztem fel egy mult századbéli (1792) ma- gyarul irt gyászjelentést, a mely most Szinnyey József tudósunk gyűjteményének egyik legszebb példánya. Ko- lozsvárt pedig a szatócsholt lim-lomjai közül menttettem ki a „Posoni nemes patkoló czéh” egyik fametszetes okmányát. Említhetnék még több ilyen esetet is, melyek egyfelől szomoruan dokumentálják közönyösségünket, más- felől szemrehányólag sürgetik, hogy nézzünk szét ezen a téren is és mennyiben lehet, mentsünk meg a pusztul- lástól minden kis emléket, a mely dicső multunkra vo- natkozik s mint ilyen kulturális jelentőggel bír. Ne kis- csinyljünk még egy magánlevélkét is, hiszen a régi kurucz családok levelezései nem jelentéktelen adatokkal

világították meg az akkori idők nagy történelmi ese- ményeit.

A mult nyáron egy 37 oldalra terjedő negyedréti írott értekezés akadt kezembe, a melyet Sombori József irt a „hajdoni nemes székely nem- zet áldozópoharáról”. Somboriról annyit tudok, hogy ez előtt majdnem száz évvel Székely-Udvarhelyen róm. kath. lelkész volt. Derék hazafi és jeles szónok híreben állott. Bennünket székelyeket érdeklő történelmi írott művet a jövőnek megmenteni szent kötelességem- nek tartom s készséggel közlöm a „Nagy-Küküllő”-ben, mely — mint minden hírlap — nem jelentéktelen kul- forrás (fons historiae) lesz egykor a történelmi adatok gondos kutatója előtt.

É R T E K E Z É S

Az Hajdoni Nemes Székely Nemzet Áldozó-Poharáról.

Irtta Sombori Josef

Székely-Udvarhelyt 1819.

Int az üd, hogy a Tiszte- lendő régiségeket keresve ke- ressük és hazafi társainkat is, arra buzdítsuk, hogy szemé- sek, hogy vigyázzok legyenek.

Virág Benedek.

Előszó.

Egy váslott régi Könyvet felnyitván annak első levelét egytályában vagy kiszakadva vagy legalább irat- lanul találjuk. Szinte így vagyon sorsa nem tsak a kis- sebb, hanem a nagyobb Nemzetek történeteiknek is. Ha írva voltak azok a mostoha idők vad kezei kiszag- gatták azokat, az emlékezet könyvéből, vagy ha felje- gyezve nem voltak, a mesés hagyományok sűrű homá- lyában, az esmératlenség és képzélet alakos köntöseibe burkolva állanak előttünk. A mi szinte annyit teszen

a vizsgálódó tudós előtt, mint iratlan Levél egy valamely régi könyvnek kezdetén. Lészen bár úgy! de mégis édes annak nemzeti tündéres képzelete, a mi volt! — édes annak emlékezete, a mi hitelesen történhetett! Egy ilyen vonásnál valamivel több a nemes székely Nemzet régi történeteiből ez jelen való értekezés azon pohárról melyel Atyáink áldoztak a keresztény Hit vallásra téré- sek előtt.

Még ezelőtt egy néhány Esztendővel alkalmas- ságot adott nekem ezen értekezésre ama sokféle hibák- kal teli kéziratnak olvasása, melyet a közelebb mult esztendőben Udvari Tanácsos Killyéni Meltóságos Szé- kely Mihály ur, a székely Nemzet Constitutionaink és Privilegiominak Gyűjteménye végén (Pesten Trattner be- tüi által) közzéadta. Ezen Romai romlott nyel- ven ösze aggatott írásnak egybe szedője András Mátyás, a mint neve után teszi Csiki Törvényes; ki 1533-ban ezen munkát irta, valamint a végén erősíti hittal is, Száz ötvenhárom actából és három más féle Chátráról, melyek akkor Sándor Menyhárd Urnak Rákosfalva Alszeg nevű részében volt házánál tanáltattak, és a melyeket más három Csik széki Nemessek, u. m. Veres Deák, Györfi Mátyás, és István Gábor — is láttak s azokról bizonyítottak. Ezen actákat írása folytában gyakorta emlegeti a becsületes Törvényes Compiler (gyik illik ötöt nevezni) és azoknál fogva sokszor emlékezik az értekezés alá vett pohárról.

Addigis míg ezen kéziratnak tekintete nagyobb ké- születtel meg fog állítani — ez az Áldozó kehely: a Kibédi Procepus, mely 1571-ben Jel. Báthori Kris- tof Fejedelm előtt folyt le: — Lásd Székelyek Const. és Privileg. 260 lap. Pesten Trattner 1818) a nevezetesebb Historiai datumoknak egyezése, mindenek előtt eltöröl- heti azon gyanut, mintha ezen kézirat váltott gyermek volna. — Megvallom, abban magamis előre sokat me- sének költeménynek véitem, miglen tadakozodásaim után, Csik Szent Domokosi Sándor Ignázt Ur özvegyénél Tek. Dindár Joséfa asszonytól a poharat megtaláltam, ke-

ipar helyzetének tetemes javulása várható s ezen javulás folytán az iparosok és kereskedők adóközpénységének emelkedése, illetve a kereseti adók alapját képező hozzáadéknagyobbodása minden valószínűség szerint bőven fogja kárpótolni az itt elvesztett jövedelmet.

A külföldi hírlapok és külföldi időszaki lapok bélyegilletékének megszüntetését indokoltá teszi magában véve az a körülmény, hogy az e czimen várható bevétel nem jelentékeny. Nem indokolható tehát semmivel sem, ennek a mai viszonyok közé különben sem illő szolgáltatásnak a további fentartása.

Megjegyzendő, hogy Ausztriában a külföldi hírlapok és a külföldi időszaki lapok 1900. évi január 1-től kezdve nem esnek bélyegilleték alá.

A törvényjavaslat 1. §-a megállapítja azokat az időpontokat, a melyekben a naptárak, illetve a hirdetések, hírlapi beiktatások, külföldi hírlapok és időszaki lapok bélyegkötelezettsége megszűnik. Elrendeli továbbá, hogy az ezen időpontokig esedékessé váló ilyenféle illetékek pontosan lerovandók s el nem engedhetők. Ez utóbbi rendelkezés a dolog természetéből folyik s abban leli indokát, hogy az 1900. évi június hó 30-ig, illetve 1900. évi december hó 31-ig esedékes illetékek le nem rovasá, vagy elengedése által egyesek mások rovására, jogtalan előnyt nem igényelhetnek.

A 2. § gondoskodik arról, hogy az 1900. évre szóló, bélyegzett, de el nem kélt naptárak után lerótt bélyegilletéket a kiadók, ha a naptárakat 1900. évi decz. hó 1-ig beszovalgaltatják s ha azokon a használatnak semmi nyoma nincsen, készpénzben visszakaphassák. Kizárja egyszersmind annak a lehetőségét, hogy az 1900. évre szóló naptárak után lerótt bélyegilletékek visszatérítését a felek más jogcímen igényelhessek.

A 3. § végrehajtási rendelkezést tartalmaz. Budapest, 1900. évi márczius hó.

Lukács László s. k., m. kir. pénzügyminiszter.

A képviselőválasztók fuvardíjáról szóló szabályrendelet megalkotása és más sürgős ügyek letárgyalása végett a vármegye törvényhatósági bizottsága folyó hó 19-én közgyűlést tart. Az ezt megelőző állandó választmányi ülés f. hó 18-án d. e. 9 órakor lesz.

Szekely-Udvarhely város újonnan alkotott szervezési és ügyviteli szabályrendelete a napokban érkezett vissza a belügyminiszteriumból — jóváhagyás nélkül. A belügyminiszter ugyanis a város jelenlegi zilalt anyagi viszonyaira való tekintettel nem tartotta megfelelőnek a szabályrendeletnek a szabványos és számvitelre vonatkozó rendelkezéseit. A jóváhagyás megtagadása egyszersmind a fizetésemeléseknek is utját vágta legalább egy időre. A tengeri kigyó tehát tovább is élni fog.

Vidéki levél.

H.-Karácsonfalva, 1900. márcz. hó.

Kedves barátom!

Azt gondolom, hogy betűim is idegenszerűeknek tűnnek fel előtted, oly rég nem irtam b. lapod számára. Ezt a mulasztásom azonban ne ird rovásomra, mert sok oldalú elfoglaltságom volt az oka annak, hogy a költő madaraként „hallgató ajakkal ültem eddig száraz ágon”, illetve száraz fának pattogó tüze mellett végeztem első sorban azokat a dolgokat, melyek életpályámra tartoznak szorosán véve. No de nem magamról akarok én írni, mert hiszen mindnyájunkról, kik nyilvános küzd-terem működünk, úgy is eleget beszél a csepü-telgraph, hanem igen is czelom egy és más karácsonfalvi dolgokat elmondani s ha tén az események folyásában igénytelen személyemről is szó esik, az csak annak a jele, miszerint én is e község kebelében élek és moz-

zomben forgattam s ide függesztett képét leis vé- tettem.*

A mi keveset tudok ezen Tisztelendő régiségéről, az említett kéziratból, és egybűnnet im édes örömet élé adom! — Mely élé adásból, ha semmi haszon nem háramlanék is a Nemzeti Tudományosságra, legalább tisztességes ok adatik a nemzeti esméreteknek, és régi- ségeknek kifürkészésére.

S. I. U. E.

Az Áldozó pohárnak alkotja.

Az hajdoni Székely. x Nemzet áldozó poharának egész formája egy kehelyt mutat. Öblös része ennek valószínű- kocs dio hajból áll, (Cocos nucifera Lapidea: Lin) mely a régiség miatt megfeketedett és a váslás által meg fényesedett. — Üregében félél több, de egy fer- tálynál kevesebb fér. Száda csipkés czifrázatú megara- nyozott ezüst karimával vagyon bé szegve, melyen alól egy másfél újni hargas repedés láttik.

Alsó része hasonló virágos ezüst kupáskába va- gyon foglalva, melyből oldalolag három egy egy kis újni szélességű pántok nyulnak fel, a karimának Csip- kézetőig. Mindenik pántnak felső része egy egy szüzet ábrázol vällig nem érő kondor kiformált, csinoson csinoson fedezett és fel övedzett karesu testtel, mind a két kezével öltözetének lenyuló részeit tartván újjai kö- zött mintegy tánczó állásban.

Szára és talpa a kehelynek megarayozott ezüst- ből van készítve: aranyozása régi váslót: az egész munka vert: a rajta lévő Czifrázatok, pontozások, hu- zások, figurák, Levelek, virágok, fák, a talpa kerületén szaladó nyúl, és farkas nagyon egyszerűek, mesterség- telenek s éppen nem csinosok. Talpának második ke- rületén fel metzve ezeket lehet olvasni: 1412 Sándor Péter; mely írásról alább szó lesz. — Fedeleis volt ezen pohárnak de az mostani birtokosára alá nem szállott; hova lett nem tudatik. (Folyt. köv.)

* Sajnos, hogy ennek a képek itt se hire, se hamva! Fülei

gok. Egy megyei lapnak tüköre kell legyen a megyében történt eseményeknek. S ez pedig csak úgy lehetséges, ha a nyomdafestékre érdemes dolgokat beküldjük a red- actióba; mert bár koszos irónk Jókai szerint „a ma- gyar újságíró minden kell legyen” azt még sem köve- telhetjük, hogy minden esemény születésénél ott legyen, mert az is in corpore, in animo csak egy ember.

S nos hát, hadd essék szó Karácsonfalváról s első sorban is az ottani olvasó körrel, melynek keresztelési ajándékot ezélt két évvel Te is szives voltál küldeni.

Ez a kör pénztára javára éppen egy hónapja táncz- vigalmat rendezett a közégi korema helyiségében. Ha valami az akkori fesztelen jövedvre leütoleg hatott, csak az lehetett, hogy két hatalmas tánczerem helyett füstös helyiségben kellett vagy 7 órán keresztül maradni. Hogy miért, az tudja, ki az itteni sajtós helyzetet ismeri. „Hazug ajakkal elmondott phrasások” vasivilla nyéllel irt argumentumok nem engedtek már hajlékú „az ember fiának”, holott a rókának vagyon barlang- jok. E végből el kellett maradnia márcz. 15-ének meg- ünneplése is, mely pedig két éven keresztül lelkes ün- nepe volt községünk minden lakójának. Talán sikerül ápr. 11-ének megtartása, ha máshol nem, hát a tem- plomban, melyben a hit és hazaszeretet oltárai oly szé- pen megférnek egymás mellett.

F. hó 25-i tánczmulatságunk sikerült szellemileg és anyagilag. Felülvezetett Heltay Ferencz dr kerületünk szeretett orsz. képviselője, körünk tiszt. elnöke 10 kor. Fogadja e helyen is a h-karácsonfalvi olvasó kör hálás köszönetét. Hálás köszönetet nyilvánított körünk a nm. m. kir. földmvelésügyi miniszter urnak, ki a kör részére 100 kötetből álló könyvtárt adományozott. Ki tudná mérlegelni e kincsés bánya értékét, melyben minden foglalkozásu olvasó találhat magának valót. Meg vagyok győződve, hogy ha a könyvtár közkezen forog, hitet, tudást, szakértelemet, világosságot fog eredményezni. Oh én Istenem, mekkora szükség is van ezekre! Pironko- dással kell elmondanom, hogy a „ráko-i tudósok” (?) a „fogaras vidéki oláh pópának” mily sok paciense van meg ma is, mely sok követője akad az Abraham Gergely-fele hysteriás embereknek. Hiszem, hogy a könyv- tár népek való köteleinek essenciát hagy néptünk szívébe s leszen annak vérebe, mert hiszen, ki tagadná, hogy a szekely lelke a neki való iránt nem fogékony? Közélebről a lapokban megjelent „Székely gazdának”. A mostani birtokrendezési eljárás sietős megszüntetése cz. cikkéről is tapasztaltam, ugy e hó 12-én közsé- günkben megalakult hitelszövetkezet másfél éves közö- jánál is. Nagyobb részt földmives nép 109 üzlet részt jegyzett 5450 korona értékben. Fájdalommal ébredtem azonban az evangéliumi gazda szomorú sorsára, mert a tiszta buzát kiboronálva, konkolyt hintettek az ügy el- lensegei a talajba, önző érdekért, mert vezető szerep nem maradt részükre. Sikerült ugyanis, a helybeli nem czégjegyzett ugyan, de ismeretes „társaságnak” a 90 tagból 17-et „kibeszélni”; fájdalommal könnyeseppjen azon- ban ott rezg a reménység sugára, hogy az elvakítottak részére beteljesül a közel jövőben a Jezusi ígélet: „a kik nem látnak... látni fognak.” A szövetkezeti eszméről nem szölok, mert annak nagy horderejét fényesen be- bizonyította lapunk közkedveltségü írójá Csulak Lajos.

A megalakításra az orsz. hitelszövetkezet központja Péter Imrét küldötte volt le, ki törvényes formalitások után megalakultnak mondotta ki; a szövetkezet műkö- dése ápr. 1-én veszi kezdetét. Az igazgatóságba a köz- pont e sorok íróját nevezte ki, ki választás után elnök is lett. Tagok: Szentpéteri Sándor, Szentpáli Zsigmond, Bálint János, Barabás Ferencz, Pap József földmivesek, a felügyelő-bizottságba a központ részéről Pünkösti Gyula kir. bir. irtok, tagok: Béla Pál, Gottlieb Jakab és Pün- kösti Lajos árvgályom. Könyvelő: Benczédi Mózes tanító, pénztárnok: Béla G. József. A szövetkezet működése kiterjed Szent-Páli és Okládra is.

Csak ezeket adom most prózában, mert tilinköm kiszáradt, s ha a homoródi liget fűzfáiról alkalmas sipot vágatok a tavasz valóságos megérkezéével, akkor majd lesz dal, románcz, légia, óda.

Most pedig végzek, nehogy a hosszadalmas prédi- kációs lelkipásztor sorsára jussak, a n. é. olvasó kö- zönség megunjon s hosszú lére eresztett czikkem által még lapodat is.

Szives üdvözléttel, hived: Demeter Dénes.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Kinevezések. A pénzügyi m. kir. miniszter Mátffy Domokos szinérvaljai kir. adótárnokot a hely- beli pénzügyigazgatósághoz pénzügyi segéditkárnak ne- vezte ki ideiglenes minőségben. A kereskedelmi m. kir. miniszter Róna Sándor okl. gépész mérnököt a IX. fize- tési oszt. 3. fokozatába kazánvizsgáló biztossá nevezte ki és nevezett Brassó-, Háromszék-, Csik- és Udvar- helyvármegyék kazánvizsgálati ügyeinek ellátásával biz- van meg, székhelyül Brassó várost jelölte ki. Hollaky Arthur, vármegyei főispánja Palfy Jenő végzett jog- hallgatót fizetés nélküli közigazgatási joggyakornoknak nevezte ki.

— A szekelyudvarhelyi jótékony négyesület vá- lasztmányának tagjai tisztelettel kérjük, sziveskedjenek a f. évi április hó 8-án, azaz vasárnap délután 2 óra- kor a vármegyei ház kistermében tartandó gyűlésben meg- jelenni. Székely-Udvarhely, 1900. április 5. Özv. Török Pálné, elnök. Bod Károly, jegyző.

— Előadások az okszerű méhtenyésztésről várme- gyénkben. Nagy János m. kir. VII. kerületi méhészeti szaktanár Kolozsvárról folyó hó 18-án Székely-Kereszt- urt az állami tanítóképző intézetben, 19-én Felső-Bol- dogasszonyfalván, 20-án Homoród-Álmásán, 21-én Olasz- teleken, 22-én Homoród-Karácsonfalván, 23-án Szent- keresztbányán, 24-én Székely-Udvarhelyt, 25-én Zetela- kán, 26-án Firtos-Váralján, 27-én Felső-Sófalván, 28-án Énlakán, 29-én Szent-Abrahámon és 30-án Szent-Mihály- nyon mindig délelőtt 9 órakor, lehetőleg mindenütt az iskola helyiségében, az okszerű méhtenyésztésről elő-

adásokat tart. Ajánljuk tanítóink és a gazdaközönség figyelmébe.

— Uj juris doctorok. Daróczy Miklós helybeli te- kintélyes polgártársunk fiát: Daróczy Ignácot; ugy ifj. Gyöngyössi Istvánt, Gyöngyössi István segesvári polgári leányiskolai igazgató, a segesvári Nagy-Küküllő- felelős szerkesztőjének fiát, folyó évi márczius 31-én avattak fel a kolozsvári tud. egyetemen a jogi tudó- mányok tudoraivá.

— Szerkesztői változás. Nagy-Küküllővármegye egyetlen magyar újságja, a segesvári „Nagy-Küküllő” felelős szerkesztőt eszerélt. Dancs Bertalan kir. tanfel- ügyelő, ez újság egyik megalapítója, felelős szerkesztői tiszteről lemondott s helyét Gyöngyössi István polg. leányiskolai igazgató, szintén egyik kezdeményező, eddigi főmunkatárs foglalta el. A kiváló gondossággal és nagy ámbícióval szerkesztett újság főmunkatársa Csulak Lajos. A Nagy-Küküllő továbbra is lapunk nyomdájában jele- nik meg minden vasárnap s jól eső örömmel konstatál- juk, hogy vármegyénk körében is vannak pártfogói e nagyfontosságú kulturmissziót teljesítő újságnak. Többek közt a szekelykereszturi Kaszinó is előfizetője.

— Az annyira veszélyes hólyagos himlő vármegyénk- ben, a Parczium néven ismeretes het község körül fekvő falukban járványosan fellepett. Szent-Demeter és Véczeke községekben a 18 éven felüliek közt is fordult elő halálos. A borzasztó ragály megfékezésére a hatósági intézkedések megtörténtek. Vármegyénk alispánja a védhimlőoltást elrendelte az 5-40 évesekre nézve.

— Uj körjegyzők. A szentmártoni körbe Godra Mihály, a kissolyosiba Török Lajos okl. körjegyzők választattak meg az üresedésbe volt jegyzői állásokra.

— A közelebről elhalt Farkas József derzi kör- jegyző helyét — ki hosszas időn a legnagyobb oda- adással szolgálta előbb mint tanító, majd mint körjegyző a közérdeket — Lurcz János okl. jegyzővel töltött be ideiglenesen az okládi főszolgabíró.

— A nő-egylet fillestélyének sorozata a f. hó 4-én tartott estélylél záródott be méltó módon. Ez utolsót László Mariska, Jánosy Iluska és Csanády Ró- zsa rendezték, de a rendezés orszlánrésze László Mariskát illeti meg, a mennyiben ő fáradozott leginkább a siker érdekében. A nem nagy számu, de distingvált közönségnek alkalma nyilt egy szellemes és hangulatos vigjátéknak, a „Váróterem”-nek előadását élvezhetni, a mely Szabó Ilonka, Soó Rezső dr és Apáthy Árpád közreműködésével egy igen csinosan berendezett szin- padon került színre. Szabó Ilonka mint Csegei Margit kedves, szeretetreméltósággal adta a fiatal özvegy sze- repét és Soó Rezső dr Csegei Sándor szerepében méltó partnerja volt. Apáthy Árpád, mint pinceszér szintén jól állotta meg helyét. Az ügyes összejátéknak nem marad- hatott el hatása és mindvégig derültségben tartotta a lelkes tapsával nem is fukarkodó hallgatókat. A műsort Kovács Lajos, Szabó Gyula és Apáthy Zoltán kollegiumi tanulóknak dicséretes buzgóságáról tanuskodó hegedű, illetőleg fuvola-játéka zárta be. Végül özv. Török Pálné mint a nőegylet elnöke a tisztségről lemondván, közö- netét fejezte ki ugy a közönségnek meleg érdeklődéséért, valamint azoknak is, kik a nőegylet körül szereplésük- kel fáradoztak és magát a további jóindulatba ajánlvá, az egylet felvirágoztatását óhajtot meg szavakkal fe- jezte be szívből fakadó és szívéhez szóló bucsubeszédét.

— Kántor-tanítói választások. Antal János lengyel- falvi kántortanítót a szentantali egyház egyhangulag kántor-tanítónak hívta meg. Helyébe pedig Lengyelfalvára Fancsalí Áron etédi kántor-tanítót hívták.

— Tudomásul. Elnöki megbízásból van szerencsém mindazoknak szives tudomására hozni, kik az örök- imádás templom javára aláirt tagdíj hová fizetése felől meg kellő tájékozással nem bírnak, hogy azon tagdíjt, mely már május havában esedékessé válik: Soó Gáspár urnál, a biztosság pénztárosánál lehet eszközölni. — Embery Árpád, b. titkár.

— Az állami főreáliskola f. hó 7-én d. e. 10 óra- kor ülte meg az 1848. törvények szentesítésének emlék- ünnept a következő műsorról: 1. Vörösmarty Szózatát énekelte az ifjusági egyes-kar; 2. Ferenczy Géza VI. oszt. tanuló elszavalta a „Mi a haza” cz. költeményt Ábrányi Emiltől; Demjanovits Andor tanár méltatta a nap jelentőségét és végül 4. a Hunyadi-indulót előadta az ifj. zenekar.

— A Parajdra tervezett szódagyár ügye — mint értesülünk — kevés reményt nyujt a munkanélkül ma- radt sóvidéki munkásoknak, kereskedőknek és iparosok- nak. A gyár létesítése ugyanis többféle nehézségbe üt- közik s főkép a vállalkozók hiányán akadt meg a kül- lönben minden oldalról kellőképen támogatott mozga- lom. Egyelőre tehát csak a reménnyel maradtunk. Vaj- jon erős akarattal nem lehetne-e egy részvénytársasá- got összehozni. Mi ezt szivesen pártolnók, ha valaki zászlót bontana. Előre!

— Márton Pál vármegyei árvászéki hivatalszolga szerdán gyufaoldatot ivott és még aznap este nagy ki- nok közt meghelt. Tettét családi viszálykodás miatt kö- vette el. Több levelet hagyott hátra s közöttük egyet vár- megyénk főispánjához intézett, melyben kiskoru gyer- mekei jövőjére nézve kéri pártfogását. Temetése pénte- ken délután nagy közönség részvétel: mellett volt. Megjelent a vármegyei árvászék is Ferenczy Gyula árvászéki elnökkel élén.

— Köszönetnyilvánítás. A szekelyudvarhelyi „Szé- kely-egyleti első takarékpénztár”-nak a 20 kor. értékben beszerzett tankönyv, ének- és imakönyvekről, melyekkel iskolánk szegény tanulóit ez évben is megajándékozta s melylyel sok szegény szülőnek terhen könnyített, a szü- lők és gyermekek nevében is hálás köszönetünket nyil- vánítjuk. A szekelykereszturi róm. kath. isk.-szék ne- vében: Dobay Ferencz, kántortanító.

— Székelyföldön szekelyföldi sört igyék minden jó hazafi, mert ennél csak a hire lehet jobb a külföldi- nek. Bürger Albert marosvásárhelyi sörfőzdejében oly kiváló sört főznek, hogy az mindenkor kiállja a ver- senyt bármely más gyártmánnyal. Itt vásárolja az anyagot, gazdaközönségünknek adja a pénzt árpáért,

komlóért. Mi se vásároljunk külföldit, tartsuk itthon pénzüket. Csakis székelyföldi sört igyunk. Bővebbet a sörgyáros mai hirdetéséből tudhatni.

Emléket az agyagfalvi réten! Az agyagfalvi réten felállítandó székely emlék javára az alábbiak adakoztak: Varga Dénes 22 kor., a székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium V-ik osztálya 1720 sz. gyűjtőívén 2 kor. 61 fill., Bőjte Béla 358. sz. gyűjtőívén 13 kor., Szászvárosi Takarékpénztár 20 kor., Dimény Mózes 815. sz. gyűjtőívén 4 kor. 80 fill., a székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium II-ik osztálya 1722. sz. gyűjtőívén 93 fillért, Kis-Küküllőmegye 1413. sz. gyűjtőívén 20 kor., az állami kö- és agyagipariskola I., II., III., IV. osztálya 1769. sz. gyűjtőívén 5 kor. 30 fillér, a gyergyószentmiklósi községi polgári iskola tanári kara 1757. sz. gyűjtőívén és az I., II., III. és IV-ik osztályai 1758. sz. gyűjtőívén 14 kor. 44 fill., Debreczeni Első Takarékpénztár 20 kor., a marosvásárhelyi róm. kath. főgimnázium tanári kara 1737. sz. és az I., II., III., IV., V., VI. osztályai 1738. sz. gyűjtőívén 20 kor. 96 fill., dr. Mezei Ödön 125 sz. gyűjtőívén 5 kor., Szatmári Gazdasági Iparbank 1654 sz. gyűjtőívén 3 kor., Donáth Aladár 703. sz. gyűjtőívén 4 kor. 02 fillér, a róm. kath. főgimnázium I., VI. és VIII. osztálya 1732. sz. gyűjtőívén 6 kor. 83 fill., a székelyudvarhelyi ev. ref. főgimnázium tanári kara 1729. sz. gyűjtőívén és az I-ső és VI-ik osztály 1730. sz. gyűjtőívén 25 kor. 86 fillér, összesen 188 kor. 65 fillér. Ezt hozzáadva a már begyűjtött 23-5 kor. 6 fillérhez, az alap összege lesz 2574 korona 71 fillért. Fogadják a nemesszívű adakozók hazafias adományukért a végrehajtó bizottság hálás köszönetét. Székely Udvarhelyt, 1900. márczius hó 31-én. Ferenczi János, végreh. biz. pénztárnok.

— **Kossuth-utcában**, a legszebb helyen, egy emeleti utcai lakás 3 szobával és mindenféle melléképítményekkel azonnal olesón kiadó. Czim e lap kiadóhivatalában.

— **Több közleményünk** térszűke miatt maradt ki.

KÖZGAZDASÁG.

Néhány szó az „Udvarhelymegyei Gazdasági Egylet” és a néptanítók kérdéséhez.

A „Székely Udvarhely” folyó 10-ik és 12-ik számában Gyerkes Mihály és a Gazdasági-egylet érdekes tükra tollából oly nyílt levél váltás közöltetett, mely kezembe adta a tollat nekem is, hogy pár ószinte szóban lehető tárgyalossággal a kérdéshez hozzászóljak.

S valóban mondhatom, hogy lelki örömmel ragadom meg az alkalmat egy oly kérdéshez hozzászólni, melynek sikeres megoldása — ha bármily csekély mértékben is — gazdasági érdekeink előmozdítását feltétlenül eredményezni fogja, eredményezni kell.

De mindkét levél tartalmával foglalkoznom kell egyes tételinel fogva, annál is inkább, mivel azoknak pusztá elhangzása az olvasó és érdeklődő közönség előtt — valószínűleg — félreértésre is nyújthatna alkalmat.

Első sorban is elismeréssel vagyok Gyerkes barátom iránt, hogy e mindannyiunkat közelről érdeklő, szeretett székely népünk közgazdasági érdekeinek lendület adó eszmét vetette föl a már újjászülött és életképes „Gazdasági Egylet”-nek a néptanítói karral leendő egyesülése tárgyában. Azonban ohajtását, illetve kérését módosítanom kell, mert úgy, a mint az előterjesztve lett, hozzá nem járulhatok.

A „Gazdasági Egylet” kitűzött célja, annak munkássága, szervezete mintegy megjelölő méltó tagjait is, kiket az egyesület vezetősége a cél elérésének érdekében tapintatosan megválasztani, sőt meghívni is tud anélkül, hogy a meghívásra felszólítva lenne. Ép ez okból a tanítóság bevonására nézve a „Gazdasági Egylet” t. tükra a szabályzata hivatkozással elég világosan adja meg a választ, mihez a magam részéről is hozzá fűzöm: érdemtelen megtiszteltetés önérvényesítő ember el sem fogadhat. Tehát minden ok és alap nélkül pusztá formáltságból a tanítóságot behivatni, beválasztani szükségesnek nem látom, munka nélkül — a tagsági díj elengedésével — megfizettetni csupán nevünket, nem nézetem.

Jóllehet, a válasz az öszinteség jellegét hordja magán, mindazonáltal kényszerülve érzem magamat, hogy e válasz egyes tételét bírálat tárgyává tegyem s főképpen egy vádként hangzó passzusát megjegyzésemmel kísérjem.

Ugyanis az igen tisztelt tükra ur kijelenti, hogy két ízben szólította fel a tanítókat: „legalább annyit érdemet szerezzenek egyelőre, hogy néhány tagot gyűjtsenek, de nem hogy azt tették volna, hanem nem is válaszolt egyetlen egy sem.” — Ez egy oly kijelentés, melynek olvasására minden önérvényesítő szegénypir borít el. Így vagyok én is. De úgy érzem — még sem érdemli meg a székely tanítóság e vádat, mely nemcsak a szorgalmas munkásságban, kötelességteljesítésben, hanem a tisztességtudásban is megállotta helyét.

Nem ezölm e vád igaz voltában legkevésbé is kételkedni, távol álljon az tölem, de mégis önnagunk iránti kötelességem azt a maga értékére szállítani. A magam nevében kijelenthetem, hogy fenn jelzett felhívást nem kétszer, de egyszer sem kaptam, tehát csak ez alkalommal szereztem tudomást róla s nagyon valószínű, hogy kartársaim közül többen nyilatkozhatnának hasonló értelemben. De voltaképp mi is az az egyedüli alkalom, melylyel a tanítóság érdemesítheti magát „levelező tagnak” a „Gazdasági Egylet”-hez bejutni?... Ha néhány tagot gyűjt?... De miképp, hogyan történjék az? Hiszen legnagyobb része a tanítóságnak nem is ismeri az egylet alapszabályait, belépési módozatait, szóval egész szervezetét, már pedig felvilágosítás megadása nélkül, különösen egyszerű, székely gazdáink vajmi nehezen közelednének csupán szavunkra, hoznának — ha csekély mennyiségben is — áldozatot ez ügy ol-tárára.

Ha tehát e térer a tanítóság talán nem felelt meg a várakozásnak, mit a „Gazdasági Egylet” hozzá fűzött, engedje meg az igen tisztelt tükra ur kijelentem, hogy ha épen érdemetek nem szerzett is, de nagyobbára teljesítette ama kötelességet, melyet szeretett vérünk boldogulásának eszközlésére nézve nemcsak kulturális, hanem közgazdasági uton is tartozik, de melylyel egyszersmind szolgálattal vél teljesíteni az egyletnek is, midőn azt kitűzött céljához közelebb juttatni segíti. Azonban e munkásság szerényen, a nagyvilág zajától felvonulva, csendesen foly. S hogy tényleg munkásság van — ne legyen szerénytelenség, ha igénytelen személyemre hivatkozom, ki már két év óta a felnöttek olvasó- és önképzőkör teli tanulási estélyein előadásaimnak legfőbb tárgyul állandóan a gazdaságtani kérdéseket tekintetem s örömmel mondhatom, hogy minden más tárgyak tanításától eltérőleg sehol sem sikerült oly általános figyelmet és érdeklődést kivívnom, mint épen a gazdasági szakismeretek nyújtásával, melynek kapcsán némelykor nagyon is figyelmet keltő eszmecserék, vitalközlések jöttek létre. De hiszem, vannak kartársaim közül többen, kik még nagyobb munkásságot fejtenek ki. S ha talán egyelőre még az egész vonalon nem általánosítottak az ily előadások, annak részben a szakismeret hiánya, vagy egyéb más helyi viszonyok szülte oka lehet, de évről évre mindinkább szaporodnak a gazdasági tanfolyamokon képesítettek száma s így e hiányon is segítve lesz. Ez iránt pedig elég élénk érdeklődés mutatkozik a tanítóság körében s nem sok idő kérdése, hogy szerett miniszterünk intenciója mindenütt érvényesül s minden gazdasági ismétlő iskola egy kisebbszereű földmives iskolává alakul át.

Az elmonlottak után mégis csak megtalálhatjuk a kapcsolatot, a mi e két testület összefüzzé. Olvadjon össze a „Gazdasági Egylet” a tanítósággal a k a r a t b a n. Hiszen mindkettőnek egyedüli érdeke és hivatása: a közjólét előmozdítása. Legyen bizalommal mindkét testület egymás iránt. A „Gazdasági Egylet” bármikor nyugodtan fordulhat a székely tanítósághoz, mert nem fog az elzárkózni a kötelesség elől, de viszont a tanítóságnak ily irányú működésében álljon segítségére.

E végből tagjai által — hol alkalom nyílik — tekintsen be a gazdasági ismétlő iskolákba, kísérje jóakaratu figyelemmel ott a tanító működését, irányítsa, segítse a cél felé s igyekezzék külsőleg is mintegy tekintélyt nyújtani az iskoláknak a nép előtt. Igyekezzék a közsegekre legalább erkölcsi pressziót gyakorolni, hogy az a szükséges gyakorlati terület és felszerelések megajánlásától ne idegenkedjék, hadd lássa az a nép, hogy jövő boldogulásának műhelye ez az iskola, nem pedig a tanító zudított ismét egy nyugót a nyakunkra.

Rendeltessen gazdasági előadásokat s erre használja fel a tanítóság arra való elemét, mert vannak körünkben, kik erre képesek.

S ha ez így lesz, melynek — edes reménnyel eltelve iránta — így kell lennie, akkor bizton hiszem, hogy e két testület nemcsak egymással szemben teljesített kötelességet, hanem hazájával szemben is. Ugy legyen!

Szász Ferencz.

A gazdasági egylet választmánya a szűz gulya visszaállítását elhatározta és annak legeltetése végett egy gondoskodott, hogy Gyarmathy Dezső h.-szentpáli birtokos legelőjét kibérelte. Felkérem lehető széles körben közölni és a gazdaközönséget figyelmeztetni, hogy 100 darabon felül nem lesz elfogadva. Jelentkezhetni 1900. év április 20-ig. Fizetési kötelezettség darabja után egyleti tagnak 6 korona, nem egyleti tagnak 8 korona. Legeltetés kezdete május közepe (a nap a jelentkezőkkel külön tudatva). Vége késő őszel. Székely-Udvarhelyt, 1900. márczius 29-én. Pálffy Dénes, elnök.

Közönség köréből.*

Tekintetes Szerkesztő ur!

Örömmel vettem tudomásul válaszonra irt megjegyzését,** mert legalább alkalmat adott arra, hogy azonos téves felfogást, a melyet oly fennen hirdettek e város urai, megzafolhassuk. Azt írja Ön, hogy egy millióra menő fizetéseiket azok az urak itt költik el, hisz ha így volna, higgye el a szerkesztő ur, hogy hálásabb polgársága egy városnak sem lenne, mint Székely-Udvarhelynek; de fájdalom, nem úgy van. Én és iparos-társaimnak legnagyobb része, ugymint a eszmadriák, asztalosok, kalaposok, lakatosok, szűcsök, fűsösök, tímárok, vargák, egyszóval három iparágat kivéve, mind csak a nép ruházatának és szükségleteinek az előállításával keressük meg kenyereinket. Van ugyan három iparág, mely szorultságból némelykor élvezi azt az annyit hánytorgatott pártolást, de az is csak teng és leng s ha csakugyan Önnek úgy tetszik, adattal is szolgálhatok arra nézve, hogy azon milliók nagyobb része más város, vagy épen idegen ország iparosainak vándorol a zsebébe, mert legnagyobb részben ruhát, kalapot, butort, ékszert, cipőt, fehérműt, pipere czikket, apró házi czikkeket, sőt még fűszert és élelmi szereket is máshonnan szereznek be. Elenyésző csekély rész az, a mely az itt való iparosok és kereskedőknek adja a pénzt és ez elenyésző csekély rész is — tisztelet a kivételnek — azok közé tartozik, a kik részletfizetésre és részlettagadásra vásárolnak. Itten is szolgálhatok adatokkal, annál is inkább, mert a pesti, bécsi, szegedi és a nagyobb városok országos tudakozó intézetének ügynöke vagyok, miből — azt hiszem — fényes alkalmam volt meggyőződést szerezni arról, hogy kik és mily mérvben pártolják városunk iparosait és kereskedőit. Három urat ismerek csak, a ki Székely-Udvarhely város iparosait pártolja, u. m.: a fő- és alispán és egy tanárt, a kit az urak elneveztek disz-cszmadriának.

* Ezen rovat alatt megjelent közleményekért nem vállal felelősséget a szerk.

** Mult számunkban tett megjegyzésünkre hivatkozva, kijelentjük, hogy ez igen fontos tárgyra később még visszatérünk. Szerk.

Hogy mennyire háttérbe van szorítva az itt való iparos, mutassa az is, hogy más városok már régen megalakították az iparpártoló-egyesületeket, de itt nincs semmi remény arra, hogy az létesüljön. Itten csak a választások alkalmával és az adókievetéseknél veszik elé az iparost. Egyszóval az iparos neve: fizess és hallgass! mert te nem vagy ur. Az állam, a megye, a város, az egyház nem a mi szolgálatunkra rendelte ide az alkalmazottjait, hanem minket rendelt ő érettek. Jól mondja a szerkesztő ur, hogy a ki fizet, az az ur, pedig a közmondás azt tartja, hogy fizetek mint katonatiszt, s adós maradok mint hivatalnok.

Hogy az a Figyelő ur több adót fizet, mint mik százan, azt is elhiszük, mert biztosan több jövedelme van, mint nekünk száznak. Én ha az ő helyébe volnék, nem támaszkodnám a polgárság pótdórára, hanem kifizetném (?) helyettük a száz polgárra eső részt. Más-külömben mi nem vagyunk ellenségei annak a pótdórnak, a mely a város jövőjét volna megállapítandó. Mi fizetünk szívesen, mert büszkéek vagyunk székely anyavárosunkra és örvendünk annak, hogy polgármesterünk ily szép célt tűzött ki maga elé, csak az esik rosszul nekünk, hogy ezen áldozatkészégünk hátállan talajba van ültetve.

Szász József, szabó.

HIVATALOS RÉSZ.

14821. XIV.—1900. H. M. számhoz. Pályázati hirdetmény a fiemei cs. és kir. hadtengerészeti akadémiába va ő felvétel tárgyában. (A magyar állami alapítványi helyekre nézve külön pályázati hirdetmény bocsátatik ki.) A következő 1900.—1901. iskolai év kezdetén (szeptember 16-án) a fiemei hadtengerészeti akadémia előreláthatólag 38 egészen ingyenes és féldíjmentes (a közös hadügyi tárczából javadalmazott) kincstári, illetőleg fizetési és alapítványi hely fog betöltetni. Felvételnek csak az I-ső évfolyamba van helye. A felvételi általános kellekei a következők: (A felvételi feltételek nyomtatott teljes kiadásban Seidl L. W. és fia* czégnél Bécsben kaphatók és kívánatra a cs. és kir. közös hadügyminiszterium tengerészeti osztálya, a pólai cs. és kir. kikötő tengerügyi hivatala, a triesti tengerészeti kerületi parancsnokság és a fiemei hadtengerészeti akadémia parancsnoksága által is kiszolgáltatnak.) a magyar vagy az osztrák állampolgárság (külföldiek részére ő cs. és apost. kir. Felsőének legmagasabb engedélye kívánatik meg); testi alkalmaság úgy a katonai nevelésre, mint az ezutáni tengerhadi szolgálatra, mely alhalmasság szabályszerű katonarvosai bizonyítványval igazolandó; kielégítő erkölcsi magaviselet; a betöltött 14-ik, és még tul nem haladott 16-ik életév; a megkivántató előtanulmányok, nevezetesen: valamely nyilvános reáliskola vagy gimnázium (polgári iskola), vagy ezekkel egyenjogositott s az osztrák-magyar monarchiában levő egyéb tanintézet négy osztályának kielégítő öszszeredménnyel való bevégezése. A (közös hadügyi tárczából javadalmazott) kincstári helyekre katonatiszteknek s katonai, udvari és állami hivatalnokoknak fiaj birtak igényvel. Fizetési növendékekül általában magyar vagy osztrák állampolgárok fiaj, kik a megkivántató feltételeknek megfelelnek, felvehetőek. Az élelmezési általány fizetés helyért ez idő szertnt évenként 1600 kor., féldíjmentes helyért 800 korona, mely összegből a növendékre az intézetben fordítandó minden kiadás fődöz-tetik. Ezen általány két egyenlő részletben félvenként előre küldendő meg a fiemei hadtengerészeti akadémia parancsnokságának, és pedig az első részlet minden évnek szept. hó 16-án, a második pedig márcz. hó 16-án. A pályázók közül felvételre kijelölt ifjak Fiumében felvételi vizsgálatot kötelesek tenni. Ezen vizsgálat tárgyai: a) német nyelv, (azoknak, a kik magyar (vagy horvát stb.) tannyelvű iskolát látogattak, legalább annyira kell birniok a német nyelvet, hogy az előadásokat (az oktatást) haszonnal hallgatni képesek legyenek, b) menüiségtan, c) történelem és földrajz, d) természettudományok. Ezen tárgyakból oly terjedelemben teendő a főlvételi vizsgálat, a melyben azok a középiskola négy alsó osztályában előadtnak. A főlvételi vizsgálatok szeptember 10-én kezdődnek s ezekre a kijelölt pályázó ifjak idejekorán fognak Fiuméba behivatni. A hadtengerészeti akadémiában a kiképzés 4 évi tart. A IV. évfolyamot kielégítő eredményyel bevégzett növendékek II. osztályu tengerész-hadapródokká nevezetnek ki. A legfelsőbb évfolyamban minden fizetéses növendékek részére az élelmezési általány utolsó részletének lefizetésekor azon összeg is lefizetendő, mely annak tengerész hadapródi felszerelésére szükséges. A kincstári növendékek és az alapítványosok ölszerelése a közös hadügyi javadalomból fedeztetik. A hadtengerészeti akadémiába való felvételt kéro folyamodványok a cs. és kir. közös hadügyminiszterium tengerészeti hadosztályához Bécsbe intézendők. Állami vagy udvari szolgálatban levő egyének felettes hatóságaiak útján, magán-személyek pedig a legközelebbi katonai tér-, állomás- vagy kiegészítési kerületi parancsnokság útján nyújtsák be folyamodványaikat. Ezen kérvényeknek az előirt okmányokkal felszerelve, legkésőbb július 31-éig a közös hadügyminiszterium tengerészeti osztályához kell beérkezniök; hiányosan felszerelt vagy elkésve érkező folyamodványok tehát nem fognak figyelemre méltattatni. (A magyar állami alapítványi helyekre pályázók részéről — az ezekre nézve külön kibocsátott pályázati hirdetmény értelmében — f. é. május 15 éig a m. kir. honv. miniszterhsy nyújtandók be a fölszerelt kérvények. A főlvételi folyamodványokhoz melléklendők: 1. a keresztlevel vagy születési bizonyítvány, 2. a honossági (a közési illetőséget is igazoló) bizonyítvány (mely esetleg egy éven belül pótlólag is bemutatható), 3. katonarvosai bizonyítvány, 4. a himlőoltási bizonyítvány, a mennyiben a katonarvosai bizonyítványban nem igazolattik, 5. a középiskolában nyert összes iskolai bizonyítványok, ide értve az utolsó felévre vonatkozó bizonyítványt is. A hosszabb tényleges szolgálati kötelezettség elvállalásáról szóló nyilatkozatok kiállítását, — miután e kötelezettség már a véderőtörvény által ki van monova nem kívánatik. Budapest, 1900. évi márcz. hó. (Sz. 5070—1900. alisp.)

Másolat. M. kir. földmiv. ügyi miniszter. 25244. sz. III/2. Valamennyi vármegye alispánjának és valamennyi törvényhatósági joggal felruházott város polgármesterének. Tudomásvétel és közzététel végett értesitem, hogy szeptérvári cs. és kir. osztrák-magyar főkonzulátusnak f. évi márczius hó 2-án kelt 437. számú jelentése szerint a császári orosz belügyminiszterium a sertéseknek Ausztriából és Magyarországból Oroszországba való bevitelét ideiglenesen megtiltotta. Az Ausztria-Magyarországon átmenőleg más idegen államokból közvetlenül Oroszországba irányított tenyészsertés-szállítmányok az orosz határon bebocsátatnak azon esetben, ha a szállítmányok hivatalos bizonyítvánnyal vannak ellátva arról, hogy azon államokban, a melyekből elszállításra kerültek, állati járványok nem uralkodnak. Budapest, 1900. márcz. 24-én. A miniszter megbízásából: Lestyánszky s. k. 5868—1900. alisp.

HIRDETÉSEK.

Árverési hirdetményi kivonat.

A sz.-keresztúri kir. járásbíró mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Abos Titi végrehajtható Fodor Lajos végrehajtást szenvedő elleni 150 korona 40 fillér tőkekötvelet és járuléka iránti végrehajtási ügyében a székely-udvarhelyi kir. törvényszék a székelykeresztúri kir. járásbíró területén lévő sz.-keresztúri 251. sz. tjkvben foglalt 515. és 516. hr. sz. egész ingatlanra 428 kor., 2767a hr. sz. egész ingatlanra 58 kor., 3411j. hr. sz. egész ingatlanra 20 kor., 3411j. hr. sz. egész ingatlanra 20 kor., 3899j. hr. sz. egész ingatlanra 48 kor., 4568. h. sz. egész ingatlanra 60 kor., 4707. hr. sz. egész ingatlanra 22 kor., 4759 és 4760j. hr. sz. egész ingatlanra 10 kor., 4762. hr. sz. egész ingatlanra 60 kor., 6506 hr. sz. egész ingatlanra 118 koronában ezenel az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1900. évi május hó 28-ik napján délelőtt 9 órakor** alulirt telektörvényi hatóság hivatali helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikéltési áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. év november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A királyi járásbíró telektörvényi hatósága.
Székely-Keresztur, 1900. február 24-én.

Veres,
kir. aljbíró

BACZÓ LÁSZLÓ
férfiszabó üzlete
Székely-Udvarhelyt.

Divatos szabás! Tartós munka!
Szolid árak!

Van szerencsém a m. t. közönség szíves figyelmét a választékban raktáron tartandó, férfiruha szövetekkel felszerelt

→ **férfiszabó üzletemre** ←

tisztelettel felhívni. — Azon körülmény, hogy a budapesti első szabásati iskolát sikeresen végeztem, teljes biztosítékot nyújt a m. t. közönségnek, hogy pontos és izléses öltönyöket vagyok képes előállítani. Ezzel és lelkiismeretes kiszolgálássalommal igen tekintélyes vevőkört sikerült megnyerhetnem. Köszönetet mondok a szíves pártfogásért, kérem azzal továbbra is megtisztelni kegyeskedjenek.

Kész szolgálattal:
BACZÓ LÁSZLÓ
férfiszabó.

Hazai és angol szövetek! Ingeny ruhatisztítás és javítás! Csinosság és tartosságért jótállás!

H.-Szt.-Pálon a Kovács-fele bolthelyiség teljesen felszerelve, lakással és veteményes kerttel együtt azonnal kiadó. Értekezhetni Kiss András tulajdonossal Recsenyében.

Hóni gyártmány!

IFJ. JAKABOS GYÖRGY

férfi-szabó üzlete

SZÉKELY-UDVARHELYT (Budapest-szálloda mellett.)

Van szerencsém m. t. megrendelőim és vevőim szíves figyelmét felhívni **eddig jöhírnének örvendő férfi-szabó üzletemre**, melyet a tavaszi és nyári idényre a legfinomabb és divatosabb szövetekkel és készruhákkal rendeztem be. Együttal köszönetet mondva eddigi pártfogásukért, azt legyen szabad jövőre szintén kérem, hogy képes lehessen ezután is a legkényesebb igényeknek is eleget tenni. Kijelentvén egy szerszámot, hogy a nálam készített munkákért szavatolok s azok kiváló jóságáért mindenkor felelősséget vállalok Jelszavam most is a régi: szolid munka, szolid ár és pontos kiszolgálás.

Teljes tisztelettel:

Ifj. Jakabos György.

Brassói és gácsi szövetek!

Pártoljuk a hazai ipart!

A Székelyföldön sok olyan sör kerül forgalomba, mely nem idevaló gyártmány, pedig

BÜRGER ALBERT
marosvásárhelyi sörfőzdejében

olyan sör készül, mely bátran vetekezhetik a kőbányaival, avagy bármely más külföldi gyártmánnyal.

Kérjük ennél fogva a nagyérdemű közönséget a székely ipart pártolni és a vendéglőkben csakis

marosvásárhelyi sört
követelni.

Pártoljuk a hazai ipart!

IRJUNK
Müller-féle tentával.
TÁMOGASSUK
A MAGYAR IPART!

Helyi ujdonságok!

Képes
Levelező-lapok
Kintegy 5000 fele
művészi kivitelben

„Székely-Udvarhely“
kiadóhivatalában

(Beteg Pál könyvkereskedése Kossuth-utca) kaphatók.

Helyi ujdonságok!

SINGER EREDETI VARRÓGÉPEI

szervezet és munkaképessége névze a legtöbb előnyvel bírnak, ez okból a legkiválóbb világ- és ipar-kiállításokon több mint 400 első osztályú díjjal lettek kitüntetve, így egyenként a Chicagói világiállításán, hol újólag a világ legjobb gépeinek lettek elismerve, a kiállított varrógépek különbözőségeért 54 első díjjal, tehát a legmagasabb kitüntetéssel lettek díjazva, mely adatot,

Singer eredeti varrógépei

a legjobbak a világon, mit számtalan utánzásuk legvilágosabban bizonyít.

Singer eredeti varrógépei

legkönnyebben kezelhetők; megvarrnak minden szövetet, a legdurvábbat és legfinomabbat minden fonállal és a legkényesebb segédesszűzőkkel vannak ellátva.

Singer eredeti varrógépei

kitűnő tulajdonságaik, jóságuk és tartósságukért a legkedveltebbek és legkeresettebbek. Több mint 13 millió van belőlük forgalomban és az évi forgalom 900.000 darabot halad meg.

A gyár 40 éves fennállása és a megszerzett jöhírnév a gépek jóságát illetőleg a legbiztosabb garantiát nyújtják.

Minden nagyobb városban fióküzlet van, tehát oktatás a varrásban, javítások, tük és géprezsek mindenütt kaphatók.

Előnyös fizetési feltételek. — Készpénzfizetésnél 10% engedmény.

Műhimzésre szintén ingyenes oktatás.

The Singer Manufacturing Co. részv.-társ.
(ezelőtt Niedlinger G.)

Csik- és Udvarhelyvármegyék kizárólagos elárúsítója: **Timár Ferencz Székely-Udvarhely, Szombathely-utca: Erdélyrészi üzlet és főraktár Kolozsvár, Jókai-utca 3.**

Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszert ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik közönségnél, csúznál, tagszaggatásnál és meghúléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszert, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; fő raktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebb-bérbétkü utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy és Richter cégjelzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.**

RICHTER F. AD. és társa, RUD OLSTADT
cs. és kir. udvari szállítók.

Állattenyésztő gazdák figyelmébe!
Az „Alsófehérvármegyei Gazdasági Egyesület“
Nagy-Enyeden, 1900. május hó 4-én
tenyészállat kiállítását
rendez.

Díjazás alá esnek:

- I. Magyar erdélyi fajtanál:** községi bikák, borjas tehének, tenyésztehének és üszök.
- II. Havasi, esetleg pinzgami fajtanál:** 1—3 éves bikák, tehének és üszök.
- III. Bivalyok:** Bivalybikák és tenyészbivaly-tehének.
- IV. Sertés:** Kisbirtokosok kanjai.
- V. Inhok:** Kisbirtokosok kosai.

Kitűzve 35 különböző díj 800 kor. értékben.
Bejelentések intézendők **Székelyhidy Viktor** gazdasági egyesületi titkár urhoz **Nagy-Enyedre**, hol a kiállítását illetőleg bővebb felvilágosítás nyerhető.

PANAJOTH ALBERT
műlakatos és technikai műhelye Székely-Udvarhelyt, Kossuth-utca 44. szám.

A t. közönséget van szerencsém értesíteni, hogy jó nevű üzletemet a jelenkor igényeinek megfelelőleg berendeztem s állandóan raktáron tartok **valódi Singer és Medium** (posztó-varró), **Viberatis** karikahajós és bőrvarró **Hové**, valamint **szabó gépeket**, melyek már többeket fölműltak. Valódi aczélgépeimért **10 évig jótállok** s vevőimet azon kedvezményben részesítem, hogy a nálam vásárolt gépeket **ingeny javítom**. A varrógépek raktáromon **33—100 frtig kaphatók**.

A legfinomabb **angol kerékpárok** és **kerékpár-kellékek** állandóan nálam legolcsóbban kaphatók. Raktáron tartott gépeimért **2 évig jótállok**, **1 és fél óra alatt kerékpárokni** bárkit megmunkál.

Villamos-jelző készülékek, **villamos csengők**, **telephonok**, **vízvezetékni berendezések** a legolcsóbb árak mellett eszközöltemek.

Bármily gépek javítását, lakatos munkák, épületvasalások (rácszatok), sirkerítések készítését saját vagy idegen minták után elvállalom és pontosan teljesítem.

Tűzelők (takaréktűzhelyek) nagy választékban, kedvező árak mellett, esetleg előnyös részletfizetésre is.

Teljes tisztelettel:
Panajoth Albert.